

Een ongelukkige liefde

Oude gegevens over **Rode** komen soms op de meest onverwachte plaatsen tevoorschijn. Het nu volgende verhaal werd in de 12^e eeuw opgetekend door een monnik van de abdij van Egmond in Noord-Holland. Het verhaal gaat eigenlijk over de strijd tussen graaf Dirk VI van Holland en zijn eierzuchtige broer Floris de Zwarte, neven van keizer Lotharius III. Hierbij kwam ook Herman II van Cuijk, een aartsvijand van Holland, ter sprake. Deze Herman II was graaf van Cuijk. Hij had twee broers, Godfried, Heer van Arnsberg en Andreas, bisschop van Utrecht, en een zuster **Aleidis**, die getrouwd was met **Arnold II van Rode**. Dit zijn de hoofdpersonen in het nu volgende verhaal.

‘Godfried en Herman, bekende edelen, hadden een kind aangenomen van hun overleden zuster Aleidis. Het was de dochter van Arnold van Rothen (Rode) en zij heette **Heilwiva** (1117-1154). Na de moord op haar vader [plm. 1125] en de dood van haar moeder, had Herman haar bij zich genomen en hij bestuurde haar nederzettingen en uitgebreide bezittingen, totdat hij een geschikte man voor haar zou hebben gevonden.

De leenmannen van het meisje, de edelen van Rode, hadden intussen gehoord van de dapperheid van Floris de Zwarte van Holland en zij besloten hem als hun Heer te kiezen en het meisje met hem te laten trouwen. Zij ontvingen hem als hun Heer bij zich en nadat zij zich tot zijn onderdanen hadden verklaard, stelden zij hem al de nederzettingen en uitgebreide bezittingen in het vooruitzicht. Daarop verzochten zij graaf Herman met aandrang het meisje met hem te laten trouwen. Deze weigerde echter resoluut en was op geen enkele manier tot andere gedachten te brengen.

Floris die intussen, om een huwelijk af te dwingen, Heilwiva had leren kennen, begon daarop met zijn mannen de bezittingen van de Cuijkse broers te verwoesten. Velen hielpen hem daarbij, omdat hij een bloedverwant van de keizer was. Hij belaagde Herman en zijn broers op allerlei manieren en wilde hem zelfs doden. Herman echter, gesteund door Godfried en bisschop Andreas, verzamelde een grote troep huurlingen en op zijn beurt belaagde hij Floris. Zij bode de jongeling hulp zoveel zij konden, gaven hem vrije toegang tot de stad en een huis om er te verblijven, zo dikwijls hij dat wilde. Floris stak daarop de burcht van de bisschop te Leksmonde in brand en belette hem de stad Utrecht binnen te komen. Maar toen Floris op een dag met slechts tien gezellen de stad uitreed, zonder enig vermoeden van een hinderlaag, zag hij zich plotseling omringd door twee van de drie Cuijkse broers, die zonder dat hij [Floris] het wist, met een troep soldaten naar de stad waren gekomen. Toen hij probeerde te vluchten in de stad, wat scheen te gelukken, struikelde zijn paard. Hij viel eraf en werd toen door zijn achtervolgers ingehaald en gedood.

Onmiddellijk stuurde men een bode naar keizer Lotharius om hem op de hoogte te stellen. Deze was verontwaardigd over de moord op zijn neef en met behulp van de graaf van Holland verdreef hij de moordenaars uit hun land en verwoestte Cuijk. Hij zou de dood van zijn neef tot het uiterste hebben gewroken, als hij zelf niet, tot hun groot geluk, door de dood was verrast (1137). De broers keerden daarna weer naar hun land terug en door zich te onderwerpen aan graaf Dirk van Holland, werd de vrede voorlopig hersteld.'

Deze afgang van graaf Herman van Cuijk kwam op een voor Rode wel heel ongelukkig moment. In 1103 had niemand kunnen voorzien dat het toen nog veelbelovende graafschap, ruim 30 jaar later nauwelijks meer iets had te betekenen. Er is daarna nog wel een sprake van een Heer van Rode, maar dat is dan beslist geen graaf meer. Alles wijst erop, dat Rode in de 2^e helft van de 12^e eeuw in handen is geraakt van de graaf van Gelder.

Vertaling van de Latijnse tekst op de grafsteen van Hildeware in de St. Martinuskerk.

'In dit graf rust het gebeente van de edele Hildeware, vrouwe van Rode en Beek (Hilvarenbeek), gravin van Rode. Zij heeft, 70 jaar na de verheffing van St. Oda., deze kerk en ook die van Beek gesticht. Everardus van Amelroyen, die als kanunnik en Deken hier als enige resideert, heeft in het jaar 1507 het gebeente, vanwaar het begraven was, naar hier overgebracht. Vroeger lag het onder de ingang van de kerk in een aan vier zijden met tufsteen ommuurd graf, dat met eikenhouten ribben was bedekt.'

De historische gegevens op deze steen kloppen niet met het verhaal van kanunnik Godefridus. Zij zijn ontleend aan enige, intussen als onjuist achterhaalde aantekeningen, in het archief van de kerk van Hilvarenbeek.

Al in 1494 had men het oorspronkelijke graf onder de ingang van de kerk gevonden. Op 5 augustus van dat jaar werd het blootgelegd in tegenwoordigheid van mr. Jan van Nispen, Deken van het kapittel van Hilvarenbeek, Arnold Schoenmakers, plaatsvervangend Deken van het kapittel van Rode en de scholaster Franco van Groenewald. Zij vonden daar 'het gebeente van het hoofd en van de andere delen van het lichaam, besloten in een vierkante bemuring onder de aarde en houten ribben.'

(o.a. Brock, dl. I, p. 16-19).

Bronnen:

W. Heesters, Sint-Oedenrode, zwerftocht door een boeiend verleden

Wikipedia:

Lijst van Rooms-Duitse koningen en keizers, heersers van het Heilige Roomse Rijk (962-1806)